

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

ОТ БЪЛГАРСКАТА МЕДИЙНА КОАЛИЦИЯ
По конституционно дело №17/2001 год., образувано по
искане на група народни представители
за установяване на противоконституционност
на отделни разпоредби от Закона за изменение и
допълнение на Закона за радиото и телевизията
(обн. ДВ, бр. 96/2001 г.)

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Съобразно предоставената ни възможност и в законоустановения срок, представяме становището на Българската медийна коалиция по искането на група /50/ народни представители от XXXIX Народно събрание за установяване противоконституционност на отделни разпоредби от Закона за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията /обн.ДВ бр.96/2001г/.

По точка I от искането на подателите:

Противоречие с чл.19, ал.2 от КРБ и несъответствие с чл. 3 от Европейската конвенция за трансгранична телевизия (ЕКТТ).

Противоречие с чл.19, ал.2 от КРБ - "Законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополно положение, нелоялната конкуренция и защитава потребителя" - поради въвеждането на два различни режима за радио- и телевизионните оператори (РТО) – лицензионен – за оператори, разпространяващи програми чрез наземно радиоразпръскване и регистрационен - за операторите, създаващи

програми за разпространение “чрез други технически способности, различни от наземното радиоразпръскване” - чл.125а ЗРТ.

Споделяме тезата, че способът на разпространение на програмите е по-скоро формален критерий и същевременно е проекция на обективната ограниченост /неограниченост/ на ресурса, чрез който се осъществява разпространението на програмите. Именно обективната ограниченост на честотния ресурс за наземно /ефирно/ разпространение /радиоразпръскване/ е основанието за съществуването на различни режими – лицензионен /ограничен ресурс/, регистрационен /неограничен ресурс/. Ограничеността на честотния ресурс е реалното основание за поставянето на условия за срок, обхват и създаването на конкурсна процедура при лицензионния режим.

В този смисъл оператори, създаващи програми за разпространение “чрез други технически способности, различни от наземното радиоразпръскване”, чрез кабел, сателит или конфигурацията сателит/кабел, обективно работят при условия, различни от тези, при които работят операторите, разпространяващи програмите си чрез наземно радиоразпръскване, защото не използват ограничен честотен ресурс. Предвиденият за тях регистрационен режим по-скоро обективно отразява специфичните разлики в дейността им, без да влияе върху общите изисквания към програмите им, определени по силата на ЗРТ.

Разбира се, понятията “ограничен”/неограничен” ресурс са условни и същевременно конкретни за всяка държава, за всеки отделен период от време. От гледна точка на настоящето и близкото бъдеще на тази дейност в Република България, обусловено от аналоговото наземно /ефирно/ разпространение, може да се поддържа тезата за ограничен честотен ресурс при ефирното аналогово предаване /разпръскване/ на програмите.

От тази гледна точка настоящето и близкото бъдеще на разпространение чрез сателит, сателит/кабел или кабел е много по-различно, защото сателитното предаване вече е 90% цифрово, т.е. няма проблем с ограничен честотен ресурс.

Пример: нито една от сателитните български програми не е аналогова. При кабелното предаване никога не е стоял въпросът за ограничен честотен ресурс. Разбира се, относителната неограниченост на честотния ресурс при кабелите е свързан с по-високи технологии, респ. с по-голяма инвестиция и с възможностите на пазара. Освен това, технологичното бъдеще на националните програми е в конфигурацията сателит/кабел или само сателит. Наземното предаване /разпръскване/, аналогово или цифрово, ще

остане за местните и регионални оператори /пример: Западна Европа, САЩ/.

В действителност цялостното и прецизно анализиране на всички норми от полето на регистрационния режим показва, че регистрационният режим облекчава операторите относно:

- процедура;
- обхват – което облекчение е функция от липсата на използване на ограничен честотен ресурс;
- срок - функция от липсата на използване на ограничен честотен ресурс;

Наред с това регистрационният режим съдържа утежнения относно:

- основания за санкции;
- размер на санкции.

Не може да се сподели и тезата, че регистрационен режим при липса на изрично изискване за ограничение на обхвата е еквивалентен на липса на регулация и безконтролност на програмното съдържание, което състояние би довело до нарушаване интересите на потребителите.

1. Програмното съдържание се регулира по силата на закона – ЗРТ, ЕКТТ и др.
2. СЕМ не е механичен регистратор, защото съгл. чл.125а, ал.4 от ЗРТ може да откаже регистрация при несъответствие на програмните документи /проект, концепция, профил или схема/ с изискванията на ЗРТ, т.е. законно допустимият контрол/регулация на програмното съдържание е гарантиран. Още повече, че при презумпцията за всеобщо достъпен национален обхват се повишават изискванията към съдържанието. Аргументът “селска телевизия става национална” има дискриминационен характер и при това е силно хипотетичен. Въпросът с обхвата е по-скоро икономически – кой има финансов и професионален ресурс да прави програма, значима и привлекателна за националната аудитория? Кой може да поеме разходите по национално разпространение чрез сателит? Кой може в настоящето на вече структуриран пазар да намери място чрез една нискокачествена програма? Или с други думи “селските програми” не могат да станат национални само въз основа на формално получена регистрация. Общата нормативна рамка на радио- и телевизионната дейност и конкурентният пазар няма да го допуснат. А това именно е дерегулацията, оттеглянето на

държавата от намеса в медийното пространство до необходимия минимум.

3. СЕМ осъществява надзор върху дейността както на лицензираните, така и на регистрираните оператори.

По изложените по-горе съображения считаме, че искането на подателите за отмяна на: заглавието на раздел IV, гл. шеста, чл. 3, ал. 2 в частта “или регистрации”; чл. 20, ал. 1 в частта “чрез регистрирането или”; чл. 32, ал. 1, т. 16 в частта “извършва или заличава регистрации за осъществяване на радио- и телевизионна дейност в предвидените от закона случаи”; чл. 102, ал. 1, т. 2 в частта “и такси за регистриране”; чл. 105, ал. 6; чл. 125а изцяло; чл. 126а, ал. 3 и ал. 4 изцяло; параграф 54 от ЗРТ поради противоречие с чл.19 , ал.2 от КРБ е неоснователно.

По точка II от искането на подателите:

Противоконституционност на въведеното обвързано лицензиране на радио- и телевизионните оператори за програми, от една страна, и на същите лица, като далекосъобщителни оператори за наземно разпространение на съответните програми, поради противоречие с принципите за равнопоставеност на стопанските субекти и защита на потребителите - чл.19, ал.2 от Конституцията.

Доколкото обвързаното лицензиране е основано на принципа “една програма – една честота”, ЗРТ съдържа една празнота, която би следвало да се отстрани чрез допълнението му. С оглед на конкретното основание за противоконституционност, формулирано от подателите, а именно липсата на равнопоставеност на стопанските субекти, следва да се отбележи, че законът (ЗРТ) в атакуваните разпоредби еднакво ощетява всички правни субекти – физически и юридически лица, тъй като не предвижда процедура за лицензиране на радио- и телевизионна дейност чрез наземно цифрово радиоразпръскване. В конкретния случай не е налице противоконституционност, а липса на законодателна уредба на определени обществени отношения.

По точка III от искането на подателите:

За обявяване на противоконституционност на чл.32, ал. 1, т.14 и 15; чл.116; чл.116а; чл.116б; чл.116в; чл.116г от ЗРТ, регламентиращи правомощия на недържавния орган СЕМ по лицензиране на лица за ползване на радиочестотен спектър за разпространение на програми, в нарушение на чл.18, ал.3 от КРБ.

Поддържаеме тезата, че атакуваната уредба не създава възможност суверенните права, предвидени в чл. 18, ал. 3 и 5 от КРБ, да се упражняват от регулаторния орган СЕМ, защото предвижда те да се упражняват от ДКД - държавен орган, определен със закон (ЗРТ, ЗД).

Съгласно чл. 116, ал. 3 и 4 от ЗРТ осъществяване на конкурсна процедура по лицензиране на радио- и телевизионната дейност е възможно само при наличие на свободен честотен ресурс, необходим за наземно радиоразпръскване, като този въпрос е поставен изцяло в компетенциите на ДКД.

Комисията предоставя на СЕМ своето решение, което, ако е положително, съдържа и проект за лицензия за далекосъобщителна дейност, включващ съответните технически параметри. При отрицателно решение от страна на ДКД процедурата по провеждане на конкурс за лицензиране на радио- и телевизионна дейност чрез използване на налични и/или изграждане, поддържане и използване на нови далекосъобщителни мрежи за наземно радиоразпръскване се прекратява.

В експертната комисия за провеждане на конкурс – чл. 116в, ал.1, задължително се включват членове на ДКД.

Издаването на индивидуална лицензия за далекосъобщителна дейност за използване на налични и/или изграждане, поддържане и използване на нови далекосъобщителни мрежи за наземно радиоразпръскване се осъществява от ДКД /чл.116в, ал.4 ЗРТ/.

Предвид изложените аргументи считаме, че процедурата по издаване на лицензия за осъществяване на радио- и телевизионна дейност чрез използване на налични и/или изграждане, поддържане и използване на нови далекосъобщителни мрежи за наземно радиоразпръскване, предвидена в чл. 116 – 116г, изцяло съответства на разпоредбите на чл. 18, ал. 3 и 5 от КРБ; Решение № 21/96 г. по к.д. № 19/96 г. на КС на РБ и Решение № 33/98 по к.д. № 30/98 г на КС на РБ.

С оглед гореизложеното, считаме искането за обявяване на противоконституционни разпоредбите на чл. 32, ал. 1, т. 14 и 15; чл. 116; чл. 116а; чл. 116б; чл. 116в; чл. 116 г. от ЗРТ за неоснователно.

По точка IV от искането на подателите:

Поддържаеме искането за обявяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 32, ал. 1, т. 12 от ЗРТ, поради противоречие с чл. 39, ал. 1 и чл. 40, ал. 1 от КРБ.

По точка V от искането на подателите:

Считаме за неясно формулирано искането на подателите по тази точка, тъй като не е посочено и обосновано противоречие с конкретни разпоредби от Европейската конвенция за трансгранична телевизия (ЕКТТ). В този смисъл е важно да се отбележи, че чл. 5, ал. 4 от КРБ дава ясен механизъм за разрешаване на противоречия между норми на вътрешното законодателство и международните договори, станали част от вътрешното право, какъвто договор е ЕКТТ.

Въз основа на гореизложеното, считаме за необосновано искането по т. V.

София,
28.01.2002 г.

С уважение:

Димитър Сотиров,
Изпълнителен директор